

ANNA PABICH
*Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie
w Poznaniu*

OPINIA DORADCÓW ODR O TEMATACH BADAŃ NAUKOWYCH PRZEZNACZONYCH DO UPOWSZECHNIANIA W 1997 ROKU

Jedną z form upowszechniania wyników badań i efektem stałej współpracy Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie z jednostkami badawczo-rozwojowymi resortu rolnictwa i uczelniami rolniczymi jest „Informator o wynikach badań naukowych przeznaczonych do upowszechniania”. Przeznaczony jest on głównie dla potrzeb doradztwa rolniczego i nauczycieli szkół rolniczych, celem popularyzacji najnowszych, zakończonych tematów prac badawczych, które w uznaniu przekazujących mogą znaleźć zastosowanie w praktyce rolniczej. Informator zawiera krótkie opisy tematów, których istotnym elementem są informacje dotyczące efektów ekonomicznych możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania innowacji. Nazwiska i adresy autorów tematów umożliwiają natomiast bezpośredni kontakt z zainteresowanym.

W tegorocznym (5) wydaniu Informatora zebrano 200 tematów z następujących instytucji:

• jednostki badawczo-rozwojowe resortu rolnictwa (171) tematów

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego	10
Instytut Bud. Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa	27
Instytut Ekonomiki Roln. i Gospodarki Żywnościowej	1
Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin	12
Instytut Melioracji i Użytków Zielonych	2
Instytut Ochrony Roślin	17
Instytut Roślin i Przetworów Zielarskich	5
Instytut Rybactwa Śródlądowego	2
Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa	33
Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa	25
Instytut Ziemiaka	14

Instytut Zootechniki	14
Państwowy Instytut Weterynaryjny	3
Centralne Laboratorium Przemysłu Paszowego	3
Centralne Lab. Technologii Przetw. i Przechow. Zbóż	2
Instytut Maszyn Spożywczych	1

● **pozostałe instytuty, uczelnie rolnicze (29 tematów)**

Instytut Medycyny Wsi	3
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN	7
Akademia Rolnicza - Lublin	9
Akademia Rolnicza - Poznań	10

Tematy w Informatorze pogrupowano w 5 niezależnych działach problemowych zawierających:

produkcja roślinna	81 tematów,
produkcja zwierzęca	29 tematów,
ogrodnictwo	37 tematów,
mechanizacja roln. i budownictwo	28 tematów,
przetwórstwo, wieś i rolnictwo, ochrona zdrowia	25 tematów.

Podobnie jak w poprzednich latach, w każdej części Informatora zamieszczono ankietę z wyszczególnionymi tematami prac badawczych przeznaczonymi do upowszechniania. Skierowano ją do doradców ODR z prośbą o wyrażenie swojej opinii, które z tematów mogą znaleźć zainteresowanie w ich pracy doradczej lub rolnika (producenta) w produkcji. Stopień zainteresowania wyrażano w 5 punktowej skali.

Na ankietę odpowiedzi udzieliły 44 Ośrodki Doradztwa Rolniczego. Ogółem zebrano 188 ankiet, przy czym nie zawsze był to komplet 5 ankiet.

Istotnym czynnikiem utrudniającym porównanie i wyciągnięcie wniosków było to, że wielu ankietowanych nie opiniowało wszystkich tematów zawartych w danej ankiecie lecz często tylko te, które znajdowały największe zainteresowanie.

Sumując liczbę punktów wszystkich otrzymanych odpowiedzi, wyłoniono tematy o największym zainteresowaniu w opinii doradców ODR. W tegorocznym Informatorze, w poszczególnych działach tematycznych przedstawiają się one następująco:

PRODUKCJA ROŚLINNA

Ten dział produkcji zgromadził największą liczbę tematów upowszechnieniowych (81). Wśród nich najwięcej tematów (21) uzyskało w odpowiedziach ankietowych średnią punktów 4,0 i wyższą.

Tematy o największym zainteresowaniu (wg kolejności od najwyższej średniej) dotyczą:

- łącznego stosowania agrochemikaliów w ochronie pszenicy (IOR),
- łącznego stosowania herbicydów z adiuwantami i nawozem azotowym (IOR),
- organizacji zespołów marketingowych producentów ziemniaków, tendencji zmian w produkcji i rynku ziemniaków (I. Ziemniaka),
- integrowanej ochrony w uprawie ziemniaków (I. Ziemniaka),
- technologii produkcji ziemniaków jadalnych wysokiej jakości (I. Ziemniaka),
- nowych odmian pszenicy, pszenżyta, mieszanin odmian jęczmienia (IHAR),
- stosowania herbicydów w pszenicy, rzepaku, bobiku i grochu (IUNG),
- bilansowania składników nawozowych w gospodarstwie rolnym, system informacji komputerowej o nawozach (IMUZ, IUNG),
- agrotechniki w uprawie pszenicy ozimej (IUNG),
- mieszanek zbożowych i zbożowo-strączkowych (IUNG),
- możliwości eliminacji orki w zmianowaniu (IUNG),
- międzyplonów w zmianowaniu zboża ozime - zboża jare (IUNG)

W uzupełnieniu doradcy proponowali własne, nieliczne tematy, które w ich uznaniu wymagają szerszego upowszechnienia, są to:

- technologia uprawy gryki,
- uproszczenia w uprawie roli
- przywrócenie struktury i urodzajności gruntów odłogowanych,
- integrowane metody produkcji roślinnej,
- marketing płodów rolnych,
- ochrona upraw zielarskich przed chorobami i szkodnikami.

Otrzymane wyniki ankietowe pozwalają stwierdzić, że największe zainteresowanie doradców ODR ukierunkowane jest na tematy związane z:

- ograniczaniem nakładów na produkcję, racjonalizację produkcji (łączne stosowanie agrochemikaliów, uproszczenia w produkcji, bilansowanie składników nawozowych),
- tworzeniem grup producentów, grup zespołowego działania,
- produkcją rolną wysokiej jakości.

PRODUKCJA ZWIERZĘCA

Tematy o największym zainteresowaniu doradców ODR (wg kolejności od najwyższej średniej) dotyczą:

- krzyżowania towarowego trzody chlewnej /stosowanie wysokomięsnych linii ojcowskich (I. Zootechniki),

- doskonalenia stad bydła mlecznego poprzez krzyżowanie (I. Zootechniki.)
- proekologicznych technologii produkcji trzody chlewnej /ściołowe posadzki samospławialne (I. Zootechniki),
- odchowu cieliczek ras mięsnych (I. Zootechniki),
- zdrowotności trzody chlewnej (AR Lublin),
- krzyżowania towarowego owiec, kierowania procesami rozrodczymi owiec (AR Poznań, I. Zootechniki),
- zbioru i zakiszania pasz przy użyciu sieczkarni i pras zbierających (I. Zootechniki),
- zagospodarowania wód dla potrzeb agroturystyki (I. Rybactwa Śródlądowego).

W uzupełnieniu, doradcy wskazują na potrzebę upowszechnienia tematów takich jak

- minimalizacja kosztów produkcji zwierzęcej,
- krzyżowanie bydła w celu uzyskania wołowiny wysokiej jakości,
- technologia odchowu prosiąt w miotach łączonych,
- produkcja brojlerów,
- nowoczesne technologie produkcji pasz objętościowych,
- profilaktyka w chowie zwierząt,
- modernizacja i zoohigiena pomieszczeń inwentarskich.

OGRODNICTWO

Tematy zamieszczone w tym dziale, to w zdecydowanej większości propozycje Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa. Największe zainteresowanie w opinii doradców ODR dotyczy następującej tematyki:

- odchwaszczania truskawek,
- wymagań jabłek nowych odmian odnośnie temperatury przechowywania,
- technologii intensywnej uprawy śliw,
- koron wrzecionowych i superwrzecionowych w uprawie jabłoni,
- techniki oprysków intensywnych sadów jabłoniowych,
- wrażliwości na szarkę nowych odmian śliw,
- trwałości i jakości owoców śliw po zbiorze,
- zwalczania szkodników w szkółkach i sadach śliw, jabłoni i grusz,
- przygotowania pszczół do zimowli,
- zwalczania warrozy pszczół.

Tematy wymagające szerszego upowszechnienia wg doradców ODR, nie zamieszczone w Informatorze to:

- standaryzacja produktów ogrodniczych,

- zasady działania rynków ogrodnich w UE,
- przerzedzanie zawiązków drzew owocowych,
- modernizacja przechowalni na chłodnie,
- kalkulacje produkcji roślin warzywnych w uprawie pod osłonami i w gruncie,
- progi szkodliwości w uprawach warzywnych,
- nawożenie warzyw pod osłonami,
- zwalczanie chorób grzybowych w pomidorach i ogórkach,
- dezynfekcja podłoży,
- integrowane metody uprawy warzyw, polskie odmiany.

Duże zainteresowanie tematyką produkcji warzyw wynika prawdopodobnie z braku w Informatorze propozycji tematycznych Instytutu Warzywnictwa.

MECHANIZACJA ROLNICTWA I BUDOWNICTWO INWENTARSKIE

Jest to jeden z działów o mniejszej liczbie tematów upowszechnieniowych (28), ale dość wysoką średnią punktów zainteresowania, w przypadku większości tematów. Należą do nich:

- technologia tuczu trzody chlewnej na głębokiej ściółce,
- płyty gnojowe i zbiorniki na gnojówkę, środki hydro-izolacyjne,
- tuczarnie z samooczyszczającą się posadzką,
- kojce porodowy o poszerzonej funkcjonalności,
- kojce samoblokujące wielostanowiskowy,
- urządzenie do przygotowywania i zadawania pasz sypkich,
- boksowa przechowalnia ziemniaków,
- problemy mechanizacji i organizacji procesów produkcji roślinnej (AR Lublin),
- kółko maszynowe doradcze.

Wymienione tematy pochodzą z Instytutu Budownictwa Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa z wyjątkiem przedostatniego.

W uzupełnieniu doradcy podali następujące propozycje:

- projekty nowoczesnego budownictwa inwentarskiego - do powielenia,
- nowoczesne typy kombajnów zbożowych i ciągników rolniczych,
- mechanizacja w oborach (15-50 stanowisk),
- wentylacja w budynkach inwentarskich,
- chłodnie do przechowywania owoców.

PRZETWÓRSTWO ROLNO-SPOŻYWCZE, WIEŚ I ROLNICTWO, OCHRONA ZDROWIA

Jest to najbardziej tematycznie zróżnicowany dział Informatora, od zagadnień technologicznych do socjologii wsi. Tematy o największym zainteresowaniu wśród doradców ODR z tego działu są następujące:

- jak założyć i prowadzić małą/średnią przetwórnę owocowo-warzywną? (I. Maszyn Spoż., IBPRSpoż),
wartość technologiczna ziarna pszenicy (CLTPiP Zbóż),
działanie preparatu Lactacel w procesie konserwowania pasz (IBPR-Spoż),
- bezrobocie na wsi, zmiany zatrudnienia na wsi (IRWiR PAN),
opinie wsi o działalności ODR (IERiGŻ),
ochrona socjalna rodziny rolniczej (IRWiR PAN),
ergonomiczne podstawy optymalizacji pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych (I. Medycyny Wsi).

Tematy zgłoszone przez doradców dotyczą zagadnień:

- dosuszania i przechowywania zbóż,
- jakości żywności i jej wpływu na zdrowie człowieka,
- przedsiębiorczość na wsi - przykłady, katalogi agrobiznesu.

PODSUMOWANIE

Tematy upowszechnieniowe zamieszczone w „Informatorze o wynikach badań naukowych przeznaczonych do upowszechniania 97”, pochodzą głównie z jednostek naukowo-badawczych resortu rolnictwa. Są tematyką obejmującą większość obszarów działania doradców ODR od produkcji rolniczej, ogrodnictwa, przetwórstwa po zagadnienia socjologii wsi i ochrony zdrowia.

Przeprowadzone analizy wskazują na największe zainteresowanie doradców ODR następującymi zagadnieniami:

- większej wydajności produkcyjnej (uzyskiwanie ras wysoko-mięsnych, doskonalenie bydła mlecznego, intensywne technologie produkcji, bilansowanie składników nawozowych),
- działalności zespołowej producentów rolnych (tworzenie grup marketingowych, giełdy, rynki hurtowe),
- uzyskiwania produktów rolnych wysokiej jakości (np w produkcji zbóż, ziemniaków, sadownictwie),
- stosowania technologii proekologicznych, szczególnie w produkcji zwierzęcej,
- modernizacji budownictwa inwentarskiego wg norm UE.

W porównaniu do tematów zamieszczonych w poprzednich Informatorach 95 i 96, utrzymuje się tendencja uproszczeń w technologiach, oszczędności nakładów finansowych i robocizny, racjonalizacji produkcji, wzrasta natomiast zainteresowanie tematyką działalności zespołowej producentów rolnych, jakości produkcji i dbałość o ochronę środowiska.

Przedstawione wyniki ankietowe, wyrażające stopień zainteresowania poszczególnymi tematami upowszechnieniowymi, powinny stanowić dla jednostek naukowo-badawczych wskazówkę do ukierunkowania współpracy z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego.